

# SANSKRIT PRACTICE SET-4

1. 'मातुः निलीयते कृष्णः' इति वाक्ये 'मातुः' पदे अपादानसंज्ञा केन सूत्रेण भवति?

- (A) अन्तर्द्धौ येनादर्शनमिच्छति (B) वारणार्थानामीप्सितः  
(C) आख्यातोपयोगे (D) ध्रुवमपायेऽपादानम्

उत्तरम्: (A) अन्तर्द्धौ येनादर्शनमिच्छति

2. मेघदूते अलकापुर्यां कुबेरस्य उद्यानस्य नाम किम्?

- (A) वैभ्राजम् (B) नन्दनवनम्  
(C) चैत्ररथम् (D) अशोकवनम्

उत्तरम्: (A) वैभ्राजम्

3. 'रुद्' (रोना) धातोः लट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) रोदिति (B) रुदति  
(C) रोदति (D) रुद्यते

उत्तरम्: (A) रोदिति

4. 'अमी + ईशाः' इत्यत्र सन्धिकार्ये किं रूपं भवति?

- (A) अमी ईशाः (प्रगृह्यसंज्ञया प्रकृतिभावः) (B) अमीशाः  
(C) अमयीशाः (D) अम्यीशाः

उत्तरम्: (A) अमी ईशाः (ईदूदेद्विवचनं प्रगृह्यम् तथा प्लुतप्रगृह्या अचि नित्यम्)

5. तालिकां समीचीनतया मेलयत (महाकाव्यानि - सर्गसङ्ख्या) -

| स्तम्भः 'क' (महाकाव्यम्)                   | स्तम्भः 'ख' (सर्गसङ्ख्या)                  |
|--------------------------------------------|--------------------------------------------|
| (1) किरातार्जुनीयम्                        | (i) द्वाविंशतिः (२२) सर्गाः                |
| (2) शिशुपालवधम्                            | (ii) अष्टादश (१८) सर्गाः                   |
| (3) नैषधीयचरितम्                           | (iii) विंशतिः (२०) सर्गाः                  |
| (4) रघुवंशम्                               | (iv) एकोनविंशतिः (१९) सर्गाः               |
| (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(i), (4)-(iv) | (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv) |
| (C) (1)-(iv), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iii) | (D) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii) |

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(i), (4)-(iv)

6. 'कुम्भं करोति यः सः' इत्यर्थे सामासिकपदं किम्?

- (A) कुम्भकारः (उपपदतत्पुरुषः) (B) कुम्भधरः  
(C) कुम्भपतिः (D) कुम्भराजः

उत्तरम्: (A) कुम्भकारः (उपपदतत्पुरुषः)

7. '88' (अष्टाशीतिः) इत्यस्याः सङ्ख्यायाः शुद्धं संस्कृतपदं किम्?

- (A) अष्टाशीतिः (B) अष्टसप्ततिः  
(C) अष्टानवतिः (D) सप्ताशीतिः

उत्तरम्: (A) अष्टाशीतिः

8. अभिज्ञानशाकुन्तलस्य विदूषकस्य नाम किम्?

- (A) माढव्यः (माधवः) (B) मैत्रेयः  
(C) मकरन्दः (D) वस Bernalन्तकः

उत्तरम्: (A) माढव्यः (माधवः)

9. किरातार्जुनीयस्य प्रथमे सर्गे 'द्विषां विधाताय विधातुमिच्छतः...' श्लोकस्य वक्ता कः?

- (A) युधिष्ठिरः (द्रौपदीं प्रति) (B) वनेचरः  
(C) अर्जुनः (D) भीमः

उत्तरम्: (A) युधिष्ठिरः (द्रौपदीं प्रति)

10. "तिलेषु तैलं विद्यते।" अत्र 'तिलेषु' पदे कः आधारः वर्तते?

- (A) अभिव्यापकः आधारः (B) औपश्लेषिकः आधारः  
(C) वैषयिकः आधारः (D) सापेक्षः आधारः

उत्तरम्: (A) अभिव्यापकः आधारः

11. अभिज्ञानशाकुन्तले शकुन्तलायाः पालनपोषणकर्ता पिता कः आसीत्?

- (A) महर्षिः कण्वः (काश्यपः) (B) विश्वामित्रः  
(C) मारीचः (D) दुर्वासाः

उत्तरम्: (A) महर्षिः कण्वः (काश्यपः)

12. 'अग्नि + चित्' इत्यत्र तुगागमे किं रूपं भवति?

- (A) अग्निचित् (B) अग्निच्छित्  
(C) अग्नीचित् (D) अग्निजीत्

उत्तरम्: (A) अग्निचित् ('ह्रस्वस्य पिति कृति तुक्' सूत्रेण तुगागमः)

13. शिवराजविजये 'रघुवीरसिंहः' कस्य गुप्तचरः/योद्धा आसीत्?

- (A) शिवाजीमहाराजस्य (B) औरङ्गजेबस्य  
(C) अफ़जलखानस्य (D) जयसिंहस्य

उत्तरम्: (A) शिवाजीमहाराजस्य

14. 'विपदि धैर्यमथाभ्युदये क्षमा' इति सूक्तिः भर्तृहरेः कस्यां पद्धतौ अस्ति?

- (A) दुर्जनपद्धतौ (B) मानशौर्यपद्धतौ  
(C) विद्वत्पद्धतौ (D) परोपकारपद्धतौ

उत्तरम्: (B) मानशौर्यपद्धतौ

15. 'वयं फलानि खादामः।' इत्यस्य हिन्दीभाषायाम् अनुवादः कः?

- (A) हम सब फल खाते हैं। (B) वह फल खाता है।  
(C) तुम फल खाते हो। (D) वे दो फल खाते हैं।

उत्तरम्: (A) हम सब फल खाते हैं।

16. अभिज्ञानशाकुन्तले शकुन्तला-दुष्यन्तयोः पुत्रस्य प्रथमं नाम किम् आसीत्?

- (A) सर्वदमनः (भरतः) (B) कुशः  
(C) लवः (D) अङ्गदः

उत्तरम्: (A) सर्वदमनः (भरतः)

17. उत्तररामचरिते रामः कामुद्दिश्य 'इयं गेहे लक्ष्मीरियममृतवर्तिर्नयनयोः' इति कथयति?

- (A) सीताम् (B) वासन्तीम्  
(C) कौसल्याम् (D) अरुन्धतीम्

उत्तरम्: (A) सीताम्

18. 'उभौ + अपि' इत्यस्य सन्धौ किं रूपं निष्पद्यते?

- (A) उभावपि (B) उभोपि  
(C) उभापि (D) उभयपि

उत्तरम्: (A) उभावपि (एचोऽयवायावः इति औ स्थाने आव्)

19. मेघदूते मेघस्य यात्रायां प्रथमः पर्वतः कः प्राप्यते?

- (A) आमकूटपर्वतः (B) कैलासपर्वतः  
(C) हिमालयः (D) विन्ध्याचलः

उत्तरम्: (A) आमकूटपर्वतः

20. 'यथाशक्ति' इत्यस्य विग्रहवाक्यं किम्?

- (A) शक्तिम् अनतिक्रम्य (B) शक्त्या सदृशम्  
(C) शक्तेः समीपे (D) शक्त्या युक्तम्

उत्तरम्: (A) शक्तिम् अनतिक्रम्य

21. "उपाध्यायात् अधीते" अत्र 'उपाध्यायात्' पडे अपादानसंज्ञा केन सूत्रेण विहिता?

- (A) आख्यातोपयोगे (B) ध्रुवमपायेऽपादानम्  
(C) जनिकर्तुः प्रकृतिः (D) पराजेरसोधः

उत्तरम्: (A) आख्यातोपयोगे (नियमपूर्वकविद्यास्वीकारे वक्ता अपादानं स्यात्)

22. व्याकरणे 'गुणसंज्ञा' विधायकं सूत्रं किम्?

- (A) अदेङ् गुणः (B) आद्गुणः  
(C) वृद्धिरादैच् (D) इको गुणवृद्धी

उत्तरम्: (A) अदेङ् गुणः ('आद्गुणः' तु सन्धि-विधायकं सूत्रम्)

23. 'राजन्' शब्दस्य तृतीया एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) राज्ञा (B) राजेन  
(C) राज्ञे (D) राज्ञः

उत्तरम्: (A) राज्ञा

24. संस्कृतशिक्षणे 'काठिन्यनिवारणार्थ' सर्वाधिकप्रयुक्ता प्रविधिः का?

- (A) पर्याय-विलोम-प्रत्यक्षवस्तुप्रदर्शन-वाक्यप्रयोगादयः (B) केवलं दण्डविधानम्  
(C) मौनवाचनम् (D) गृहकार्यम्

उत्तरम्: (A) पर्याय-विलोम-प्रत्यक्षवस्तुप्रदर्शन-वाक्यप्रयोगादयः

25. तालिकां समीचीनतया मेलयत (विशिष्टनामानि - ग्रन्थाः) -

| स्तम्भः 'क' (पात्रम्/स्थानम्)     | स्तम्भः 'ख' (सम्बद्धग्रन्थः) |
|-----------------------------------|------------------------------|
| (1) अलकापुरी                      | (i) कादम्बरी                 |
| (2) उज्जयिनी (तारापीडस्य राजधानी) | (ii) मेघदूतम्                |
| (3) सिंहदुर्गः                    | (iii) उत्तररामचरितम्         |
| (4) पञ्चवटी                       | (iv) शिवराजविजयम्            |

- (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)  
(C) (1)-(iv), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(i) (D) (1)-(ii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(iii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

26. 'न किञ्चिदस्ति अहितं महात्मनाम्' अथवा 'किरातार्जुनीयस्य' उपजीव्यपर्व किम्?

- (A) महाभारतस्य वनपर्व (B) महाभारतस्य उद्योगपर्व  
(C) महाभारतस्य सभापर्व (D) भीष्मपर्व

उत्तरम्: (A) महाभारतस्य वनपर्व

27. किरातार्जुनीये दुर्योधनेन राज्ये कतिविधदण्डनीतेः आश्रयः गृहीतः?

- (A) साम-दान-भेद-दण्ड चतुष्टयस्य (B) केवलदण्डस्य  
(C) केवलदानस्य (D) अहिंसायाः

उत्तरम्: (A) साम-दान-भेद-दण्ड चतुष्टयस्य

28. 'साधु + उक्तम्' इत्यत्र दीर्घसन्धिकार्ये किं रूपं भवति?

- (A) साधूक्तम् (B) साधुक्तम्  
(C) साधोक्तम् (D) साध्वोक्तम्

उत्तरम्: (A) साधूक्तम् (उ + उ = ऊ)

29. 'शुकसारिका' इति पदे कः समासः?

- (A) द्वन्द्वः (समाहारद्वन्द्वः / इतरेतरद्वन्द्वः) (B) कर्मधारयः  
(C) तत्पुरुषः (D) द्विगुः

उत्तरम्: (A) द्वन्द्वः

30. नीतिशतकानुसारं कुलनाशस्य कारणं किम्?

- (A) कुपुत्रः (दुष्टसन्तानम्) (B) दारिद्र्यम्  
(C) रोगः (D) राजा

उत्तरम्: (A) कुपुत्रः (दुष्टसन्तानम् - 'कुपुत्रेण कुलं नष्टम्')

31. व्याकरणशिक्षणस्य कस्यां विधौ नियमाः आदौ उपस्थाप्यन्ते तदनन्तरम् उदाहरणानि दीयन्ते?

- (A) निगमनविधौ (Deductive Method) (B) आगमनविधौ  
(C) प्रत्यक्षविधौ (D) क्रीडाविधौ

उत्तरम्: (A) निगमनविधौ (Deductive Method)

32. 'वृध्' (बढ़ना) धातोः लट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने आत्मनेपदे किं रूपं भवति?

- (A) वर्धते (B) वृधति  
(C) वर्धति (D) वृधते

उत्तरम्: (A) वर्धते

33. 'गो + अक्षः' इत्यत्र अवादेशे कृते किं रूपं सिध्यति?

- (A) गवाक्षः (B) गोक्षः  
(C) गवेक्षः (D) गवाक्षम्

उत्तरम्: (A) गवाक्षः ('अवङ् स्फोटायनस्य' सूत्रेण अवङ् आदेशः)

34. कादम्बर्याः कथायाः मूलस्रोतः कः ग्रन्थः अस्ति?

- (A) गुणाद्यस्य बृहत्कथा (B) रामायणम्  
(C) महाभारतम् (D) पञ्चतन्त्रम्

उत्तरम्: (A) गुणाद्यस्य बृहत्कथा

35. "सः जटाभिः तापसः प्रतीयते।" अत्र 'जटाभिः' पदे तृतीयाविभक्तेः विधायकं सूत्रं किम्?

- (A) इत्थम्भूतलक्षणे (B) येनाङ्गविकारः  
(C) सहयुक्तेऽप्रधाने (D) हेतौ

उत्तरम्: (A) इत्थम्भूतलक्षणे

36. 'स्था' धातोः विधिलिङ् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) तिष्ठेत् (B) तिष्ठतु  
(C) अतिष्ठत् (D) स्थास्यति

उत्तरम्: (A) तिष्ठेत्

37. 'दाम्पत्यम्' अथवा 'दम्पती' इति पदे कः समासः?

- (A) द्वन्द्वः (जाया च पतिश्च) (B) कर्मधारयः  
(C) तत्पुरुषः (D) अव्ययीभावः

उत्तरम्: (A) द्वन्द्वः (जाया च पतिश्च)

38. 'अध्ययनात् पराजयते' अत्र 'अध्ययनात्' पदे पञ्चमी केन सूत्रेण विहिता?

- (A) पराजेरसोधः (B) ध्रुवमपायेऽपादानम्  
(C) वारणार्थानामीप्सितः (D) भीत्रार्थानाम्

उत्तरम्: (A) पराजेरसोधः

39. तालिकां समीचीनतया मेलयत (काव्यानि - नायकाः) -

| स्तम्भः 'क' (काव्यम्)  | स्तम्भः 'ख' (नायकः) |
|------------------------|---------------------|
| (1) अभिज्ञानशाकुन्तलम् | (i) अर्जुनः         |
| (2) किरातार्जुनीयम्    | (ii) दुष्यन्तः      |
| (3) उत्तररामचरितम्     | (iii) चन्द्रापीडः   |
| (4) कादम्बरी           | (iv) रामचन्द्रः     |

- (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)  
(C) (1)-(iv), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(i) (D) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

40. 'ज्ञा' धातोः लृट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) ज्ञास्यति (B) जानाति  
(C) अजानात् (D) जानीयात्

उत्तरम्: (A) ज्ञास्यति

41. भाषाशिक्षणे 'मूल्याङ्कनस्य' मुख्यतमं प्रयोजनं किम्?

- (A) अधिगमत्रुटीनां निदानं परिष्कारश्च (B) केवलं श्रेणिप्रदानम्  
(C) दण्डदानम् (D) प्रमाणपत्रवितरणम्

उत्तरम्: (A) अधिगमत्रुटीनां निदानं परिष्कारश्च

42. 'रामलक्ष्मणभरतशत्रुघ्नाः' इति पदे कः समासः?

- (A) इतरेतरद्वन्द्वः (B) समाहारद्वन्द्वः  
(C) एकशेषद्वन्द्वः (D) तत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) इतरेतरद्वन्द्वः

43. नीतिशतके भर्तृहरिमतेन कानि 'भूषणानि' नश्यन्ति परं वाग्भूषणं न नश्यति?

- (A) केयूराणि हाराः चन्दनानि च (भौतिकभूषणानि) (B) शीलम्  
(C) सत्यम् (D) विद्या

उत्तरम्: (A) केयूराणि हाराः चन्दनानि च (भौतिकभूषणानि - 'क्षीयन्ते खलु भूषणानि सततं वाग्भूषणं भूषणम्')

44. उत्तररामचरिते 'कुश-लवयोः' द्वादशवार्षिकजन्मोत्सवस्य वार्ता कस्मिन् अङ्के जायते?

- (A) तृतीयाङ्के (छायाङ्के) (B) प्रथमाङ्के  
(C) द्वितीयाङ्के (D) पञ्चमाङ्के

उत्तरम्: (A) तृतीयाङ्के (छायाङ्के)

45. 'पञ्चगवम्' इति पदे कः समासः अस्ति?

- (A) द्विगुसमासः (B) अव्ययीभावः  
(C) कर्मधारयः (D) बहुव्रीहिः

उत्तरम्: (A) द्विगुसमासः (पञ्चानां गवां समाहारः - 'द्विगोः' सूत्रेण टाप् न भवति लुक् च)

46. 'अदस्' शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे प्रथमा एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) असौ (B) अम्  
(C) अमूः (D) अदः

उत्तरम्: (A) असौ (असौ, अम्, अमूः)

47. 'नदी' शब्दस्य षष्ठी बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) नदीनाम् (B) नदीनां  
(C) नद्यानाम् (D) नदीषु

उत्तरम्: (A) नदीनाम् (दीर्घ-ई कारयुक्तम्)

48. शुक्नासोपदेशे 'चपला' इति विशेषणं कस्याः कृते प्रयुक्तम्?

- (A) लक्ष्म्याः (B) सरस्वत्याः  
(C) पार्वत्याः (D) गङ्गायाः

उत्तरम्: (A) लक्ष्म्याः

49. अभिज्ञानशाकुन्तलस्य अङ्कसङ्ख्या कति अस्ति?

- (A) सप्त (७) अङ्काः (B) दश (१०)  
(C) षट् (६) (D) अष्ट (८)

उत्तरम्: (A) सप्त (७) अङ्काः

50. 'सन्मित्रम्' इति पदस्य समासविग्रहः कः?

- (A) सत् च तत् मित्रम् (B) सताम् मित्रम्  
(C) सति मित्रम् (D) सद्भिः मित्रम्

उत्तरम्: (A) सत् च तत् मित्रम् (कर्मधारयः)

51. शुक्नासोपदेशे चन्द्रापीडस्य पितुः नाम किम् आसीत्?

- (A) तारापीडः (B) पुण्डरीकः  
(C) चित्ररथः (D) शूद्रकः

उत्तरम्: (A) तारापीडः

52. "गुरुः छात्राय क्रुध्यति।" अत्र 'छात्राय' पदे चतुर्थी केन सूत्रेण विहिता?

- (A) क्रुधद्रुहेर्ष्याःसूयार्थानां यं प्रति कोपः (B) रुच्यर्थानां प्रीयमाणः  
(C) धारेरुत्तमर्णः (D) स्पृहेरीप्सितः

उत्तरम्: (A) क्रुधद्रुहेर्ष्याःसूयार्थानां यं प्रति कोपः

53. संस्कृतभाषाशिक्षणे 'सस्वरवाचनस्य' मुख्यमुद्देश्यं किम्?

- (A) शुद्धोच्चारणम् गति-यति-लय-सहितं पठनं च (B) मौनग्रहणम्  
(C) व्याकरणनियमस्मरणम् (D) काठिन्यनिवारणम्

उत्तरम्: (A) शुद्धोच्चारणम् गति-यति-लय-सहितं पठनं च

54. 'मातृसदृशः' इति पदे कः समासः?

- (A) तृतीयातत्पुरुषः (B) द्वितीयातत्पुरुषः  
(C) चतुर्थीतत्पुरुषः (D) पञ्चमीतत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) तृतीयातत्पुरुषः (मात्रा सदृशः)

**55. तालिकां समीचीनतया मेलयत (विशिष्टशब्दाः - अर्थाः) -**

| स्तम्भः 'क' (शब्दः)                        | स्तम्भः 'ख' (अर्थः)                        |
|--------------------------------------------|--------------------------------------------|
| (1) वनेचरः                                 | (i) जलदः / मेघः                            |
| (2) जीमूतः                                 | (ii) वनचारी गुप्तचरः                       |
| (3) पुटपाकः                                | (iii) वनलता/पल्लवः                         |
| (4) किसलयः                                 | (iv) औषधपाकविशेषः                          |
| (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii) | (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv) |
| (C) (1)-(iv), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(i) | (D) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii) |

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

**56. 'जि' (जयति) धातोः लृट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?**

- (A) जेष्यति (B) जयिष्यति  
(C) जिष्यति (D) जायिष्यति

उत्तरम्: (A) जेष्यति

**57. 'गो' शब्दस्य द्वितीया बहुवचने किं रूपं भवति?**

- (A) गाः (B) गावः  
(C) गोः (D) गोभिः

उत्तरम्: (A) गाः (गाम्, गावौ, गाः)

**58. 'वृद्धिसंज्ञा' विधायकं सूत्रं किम्?**

- (A) वृद्धिरादैच् (B) वृद्धिरेचि  
(C) आद्गुणः (D) अदेङ् गुणः

उत्तरम्: (A) वृद्धिरादैच् ('वृद्धिरेचि' तु वृद्धिसन्धेः विधायकम्)

**59. 'कविः + अयम्' इत्यस्य सन्धौ किं रूपं सिध्यति?**

- (A) कविरयम् (B) कव्ययम्  
(C) कविऽयम् (D) कवीअयम्

उत्तरम्: (A) कविरयम् (विसर्गस्य रेफादेशः)

60. 'तद्' शब्दस्य नपुंसकलिङ्गे प्रथमा बहुवचने किं रूपं भवति?

(A) तानि (B) ते

(C) ताः (D) तत्

उत्तरम्: (A) तानि (तत्, ते, तानि)

61. 'विद्याधनम्' इति पदे कः समासः?

(A) रूपककर्मधारयः / अवधारणापूर्वपदकर्मधारयः (B) द्विगुः

(C) द्वन्द्वः (D) तत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) रूपककर्मधारयः / अवधारणापूर्वपदकर्मधारयः (विद्या एव धनम्)

62. मेघदूते विरही यक्षः कतिपयमासान् कुत्र अयापयत्?

(A) रामगिरौ (B) अलकायाम्

(C) उज्जयिन्याम् (D) काशीनगर्याम्

उत्तरम्: (A) रामगिरौ

63. संस्कृतशिक्षणे 'श्यामपट्टः' कीदृशं शिक्षणसाधनं वर्तते?

(A) दृश्यसाधनम् (Visual Aid) (B) श्रव्यसाधनम्

(C) श्रव्य-दृश्य-साधनम् (D) यान्त्रिकसाधनम्

उत्तरम्: (A) दृश्यसाधनम् (Visual Aid)

64. शिवराजविजये अम्बिकादत्तव्यासस्य जन्मभूमिः का आसीत्?

(A) जयपुरम् (राजस्थानम्) (B) काशी (उत्तरप्रदेशः)

(C) बिहारः (D) महाराष्ट्रम्

उत्तरम्: (A) जयपुरम् (राजस्थानम्) [कर्मभूमिः काशी/बिहारः]

65. नीतिशतके 'शौर्यपद्धतौ' कस्य पशोः शौर्यं प्रशंसितम्?

(A) सिंहस्य (मृगेन्द्रस्य) (B) गजस्य

(C) अश्वस्य (D) व्याघ्रस्य

उत्तरम्: (A) सिंहस्य (मृगेन्द्रस्य - 'नाभिषेको न संस्कारः सिंहस्य क्रियते वने...')

66. अष्टाध्याय्यां कति अध्यायाः कति पादाश्च सन्ति?

(A) ८ अध्यायाः, ३२ पादाः (B) १० अध्यायाः, ४० पादाः

(C) ६ अध्यायाः, २४ पादाः (D) १२ अध्यायाः, ४८ पादाः

उत्तरम्: (A) ८ अध्यायाः, ३२ पादाः (प्रत्येकस्मिन् अध्याये ४ पादाः)

67. 'स्था' धातोः लङ् लकारे मध्यमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) अतिष्ठः (B) अतिष्ठत्  
(C) अतिष्ठत (D) अस्थाः

उत्तरम्: (A) अतिष्ठः

68. 'कुपुत्रः' इति पदे कः समासः?

- (A) प्रादितत्पुरुषः / कुगतिप्रादयः (B) अव्ययीभावः  
(C) कर्मधारयः (D) बहुव्रीहिः

उत्तरम्: (A) प्रादितत्पुरुषः / कुगतिप्रादयः (कुत्सितः पुत्रः)

69. शिवराजविजये 'विरामाः' कति सन्ति?

- (A) त्रयः (३) (B) द्वादश (१२)  
(C) चत्वारः (४) (D) पञ्च (५)

उत्तरम्: (A) त्रयः (३) [प्रत्येकस्मिन् विरामे ४ निःश्वासाः, आहत्य १२ निःश्वासाः]

70. तालिकां समीचीनतया मेलयत (विभक्तयः - तत्सम्बद्धपदानि) -

| स्तम्भः 'क' (शब्दः)   | स्तम्भः 'ख' (विभक्तिः) |
|-----------------------|------------------------|
| (1) ग्रामम् अभितः     | (i) पञ्चमी             |
| (2) सह पुत्रेण        | (ii) द्वितीया          |
| (3) विप्राय गां ददाति | (iii) तृतीया           |
| (4) वृक्षात् पत्रम्   | (iv) चतुर्थी           |

- (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(iv), (4)-(i) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)  
(C) (1)-(iv), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(i) (D) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(iv), (4)-(i)

71. "\_\_\_\_\_ कन्याः क्रीडन्ति।" रिक्तस्थाने उचितं सङ्ख्यावाचकपदं चिनुत।

- (A) तिस्रः (B) त्रयः  
(C) त्रीणि (D) त्रिभिः

उत्तरम्: (A) तिस्रः (स्त्रीलिङ्गे बहुवचने)

72. 'महात्मा' पदस्य लौकिकविग्रहः कः?

- (A) महान् चासौ आत्मा (B) महतः आत्मा  
(C) महान् आत्मा यस्य (D) महता आत्मा

उत्तरम्: (A) महान् चासौ आत्मा (कर्मधारयः)

73. "सूर्यस्य उदिते पदम् विकसति।" अत्र 'सूर्यस्य उदिते' पदे कया विभक्त्या भावलक्षणं भवति?

- (A) सप्तमीविभक्त्या (सूर्ये उदिते) (B) तृतीयाविभक्त्या  
(C) पञ्चमीविभक्त्या (D) प्रथमाविभक्त्या

उत्तरम्: (A) सप्तमीविभक्त्या (सूर्ये उदिते - 'यस्य च भावेन भावलक्षणम्')

74. 'इदम्' शब्दस्य पुल्लिङ्गे द्वितीया बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) इमान् (B) एतान्  
(C) इमे (D) अमून्

उत्तरम्: (A) इमान्

75. "सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुंसाम्।" इति पद्यांशः कस्य ग्रन्थस्य?

- (A) नीतिशतकस्य (B) शिशुपालवधस्य  
(C) मेघदूतस्य (D) किरातार्जुनीयस्य

उत्तरम्: (A) नीतिशतकस्य

76. किरातार्जुनीयस्य नायकः कः अस्ति?

- (A) अर्जुनः (B) युधिष्ठिरः  
(C) शिवः (D) भीमः

उत्तरम्: (A) अर्जुनः (धीरोदात्तः नायकः)

77. 'सद् + धर्मः' इत्यनयोः सन्धौ किं रूपं सिध्यति?

- (A) सद्धर्मः (B) सत्धर्मः  
(C) सन्धर्मः (D) सकर्मः

उत्तरम्: (A) सद्धर्मः (झलां जशोऽन्ते इति जश्त्वसन्धिः)

78. 'वारि' शब्दस्य तृतीया एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) वारिणा (B) वार्या  
(C) वारीणा (D) वारिणे

उत्तरम्: (A) वारिणा

79. 'किम्' शब्दस्य पुल्लिङ्गे द्वितीया एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) कम् (B) कौ  
(C) कान् (D) कः

उत्तरम्: (A) कम्

80. 'गम्' धातोः विधिलिङ् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं सिध्यति?

- (A) गच्छेत् (B) गच्छतु  
(C) अगच्छत् (D) गमिष्यति

उत्तरम्: (A) गच्छेत्

81. संस्कृतव्याकरणशिक्षणे 'प्रयोगप्रणाल्याः' (Inductive-Deductive Method) लाभः कः?

- (A) छात्रेषु व्याकरणनियमानां सुदृढबोधः तर्कशक्तेश्च विकासः (B) समयनाशः  
(C) कण्ठस्थीकरणे न्यूनता (D) कक्षायाम् नीरसता

उत्तरम्: (A) छात्रेषु व्याकरणनियमानां सुदृढबोधः तर्कशक्तेश्च विकासः

82. 'बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम्' इति प्रशंसा कस्य कवेः गद्यपाण्डित्यं प्रकटयति?

- (A) बाणभट्टस्य (B) दण्डिनः  
(C) सुबन्धोः (D) अम्बिकादत्तव्यासस्य

उत्तरम्: (A) बाणभट्टस्य

83. "सः पठन् अस्ति" अत्र 'पठन्' पडे कः प्रत्ययः?

- (A) शतृ (लट्-स्थाने) (B) शानच्  
(C) क्त (D) क्तवत्

उत्तरम्: (A) शतृ (लट्-स्थाने)

84. 'राजा निर्धन को वस्त्र देता है।' इत्यस्य शुद्धः संस्कृतानुवादः कः?

- (A) नृपः निर्धनाय वस्त्रं ददाति। (B) नृपः निर्धनं वस्त्रं ददाति।  
(C) नृपः निर्धनेन वस्त्रं ददाति। (D) नृपः निर्धनात् वस्त्रं ददाति।

उत्तरम्: (A) नृपः निर्धनाय वस्त्रं ददाति। (दानार्थकधातुयोगे सम्प्रदाने चतुर्थी)

85. शुकनासोपदेशे राजपुत्रान् के प्रतारयन्ति/भ्रामयन्ति?

- (A) धूर्ताः चाटुकाराश्च (B) ऋषयः  
(C) पितरः (D) विद्वांसः

उत्तरम्: (A) धूर्ताः चाटुकाराश्च

86. तालिकां समीचीनतया मेलयत (विशिष्टपात्राणि - परिचयाः) -

| स्तम्भः 'क' (पात्रम्) | स्तम्भः 'ख' (ग्रन्थः)   |
|-----------------------|-------------------------|
| (1) शकुन्तला          | (i) उत्तररामचरितम्      |
| (2) यक्षः             | (ii) अभिज्ञानशाकुन्तलम् |
| (3) सीता              | (iii) मेघदूतम्          |

(4) द्रौपदी

(iv) किरातार्जुनीयम्

- (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(i), (4)-(iv) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iv), (4)-(iii)  
(C) (1)-(iv), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iii) (D) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(i), (4)-(iv)

87. नीतिशतके के पुरुषाः 'मानुषराक्षसाः' उक्ताः?

- (A) ये परहितं निरर्थकं घ्नन्ति (नष्टं कुर्वन्ति) (B) परहितं कुर्वन्ति  
(C) ये स्वार्थं कुर्वन्ति (D) ये दानं ददति

उत्तरम्: (A) ये परहितं निरर्थकं घ्नन्ति (नष्टं कुर्वन्ति - 'ते के न जानीमहे')

88. बाणभट्टस्य पितुः नाम किम् आसीत्?

- (A) चित्रभानुः (B) अर्थपतिः  
(C) पाशुपतः (D) कुबेरः

उत्तरम्: (A) चित्रभानुः (माता राजदेवी)

89. 'प्रत्यहम्' इति पदे कः समासः?

- (A) अव्ययीभावः (B) तत्पुरुषः  
(C) द्वन्द्वः (D) द्विगुः

उत्तरम्: (A) अव्ययीभावः (अहनि अहनि इति प्रत्यहम्)

90. उत्तररामचरिते रामस्य पादस्पर्शेन का सचेतना अभवत्?

- (A) सीता (मूर्च्छिता सीता) (B) वासन्ती  
(C) तमसा (D) मुरला

उत्तरम्: (A) सीता (मूर्च्छिता सीता)